

Sygn. akt VIII Ca 252/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marek Paczkowski (spr.)
Sędziowie:	SSO Katarzyna Borowy SSO Marek Lewandowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Natalia Wilk

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Prokuratora Rejonowego Prokuratury T. (...)w T. działającego na rzecz P. P.**

przeciwko **J. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 9 lutego 2017 r.

sygn. akt I C 1607/16

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu w instancji odwoławczej.

/SSO Katarzyna Borowy/ /SSO Marek Paczkowski/ /SSO Marek Lewandowski/

VIII Ca 252/17

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z dnia 9 lutego 2017r. w sprawie z powództwa Prokuratora Rejonowego Prokuratury T. (...)w T. działającego na rzecz P. P. przeciwko J. S. o zapłatę

1. zasądził od pozwanego J. S. na rzecz P. P. kwotę 4.000zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 sierpnia 2016r. do dnia zapłaty,
2. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Toruniu kwotę 200zł, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Stan faktyczny w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia wynikał z wyroku karnego. Sąd karny ustalił zaś, że pozwany pobił P. P., naruszył jego nietykalność cielesną uderzając pięścią w twarz i używając metalowego klucza, złamał mu kość prawej dłoni, wywołując uszczerbek na jego zdrowiu, który trwał ponad tydzień. Sąd Rejonowy zmuszony był oddalić wnioski dowodowe strony pozwanej, ponieważ zmierzały do kwestionowania wyroku karnego. Sąd cywilny jest związany treścią prawomocnego wyroku skazującego co do faktu popełnienia przestępstwa (art. 11 zd. 1 k.p.c.). Nie tylko nie może więc dokonać odmiennych ustaleń faktycznych, lecz także prowadzić dowodów w tym kierunku. Związanie obejmuje natomiast fakt popełnienia przestępstwa a zatem konkretny czyn, który został przypisany oskarżonemu i który jest przedmiotem wyroku karnego oraz jego kwalifikacja prawna. Wprost wyklucza to wzięcie pod uwagę okoliczności, które starał się podnosić pozwany. Sąd Rejonowy nie mógł bowiem przyjąć, że pozwany nie uderzył pokrzywdzonego pięścią w twarz, że nie złamał mu ręki, ani też, że go nie pobił. W rezultacie zachowanie pokrzywdzonego poprzedzające zdarzenie, polegające na wtargnięciu na nieruchomości pozwanego, jest zupełnie obojętne.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgłoszone żądanie nie tylko bowiem nie raziło wysokością, lecz było niskie. Pozwany uderzył bowiem poszkodowanego w twarz, pobił i złamał kość nadgarstka, wywołując uszczerbek na zdrowiu trwający ponad tydzień. Nie chodzi zatem o błahy wypadek, lecz istotne naruszenie dóbr osobistych w tym wywołanie uszczerbku na zdrowiu. Powszechnie wiadomo zaś, że złamania kości nadgarstka są bolesne i trudne w leczeniu. Także uderzenie pięścią w twarz nie jest zachowaniem, nad którym można przejść do porządku. Kwota 4.000zł z pewnością nie przekracza krzywdy poszkodowanego wyrządzonej przez pozwanego. Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości na podstawie art. 415, 445 § 1 w związku z art. 444 § 1 i 448 k.c..

Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego odsetki zgodnie z żądaniem, ponieważ pozwany go nie kwestionował, a było uzasadnione w świetle wezwania. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości.

Pozwany zarzucił wyrokowi naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wszystkich wniosków dowodowych zgłoszonych przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty ze względu na ich powołanie - zdaniem Sądu - w celu kwestionowania treści prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 28.09.2015 roku wydanego w sprawie II K 421/14 skazującego pozwanego za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. na szkodę P. P. w sytuacji, gdy powołane dowody zmierzały do wykazania faktu i stopnia przyczynienia się P. P. do powstania szkody, jaką odniósł w wyniku zachowania pozwanego, co miało istotny wpływ na treść wyroku i w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy, a także zaistnienia konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W oparciu o powyższy zarzut pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Toruniu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację Prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna w stopniu skutkującym uchyleciem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Przechodząc do właściwych rozważań należy zauważyć, że w myśl art. 386 § 4 k.p.c., pomijając przypadki określone w art. 386 § 1 i 2 k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji może być uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania tylko wówczas, gdy sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Na tle wykładni tego przepisu w judykaturze podkreśla się, że kwestia rozpoznania istoty sprawy wymaga kazuistycznego podejścia i każdorazowo podlega ocenie sądu drugiej instancji. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjęto jednolicie pewne typowe sytuacje, w których taka decyzja sądu apelacyjnego jest uzasadniona. Należy do nich przede wszystkim zaniechanie przez sąd pierwszej instancji rozpoznania materialnej podstawy żądania pozwu, mające wpływ na istnienie prawa powoda bądź kwalifikację całego stosunku prawnego albo też gdy sąd ten oddała powództwo wprost, to jest na podstawie tylko jednej przesłanki - unicestwiającej roszczenie, nie badając merytorycznie podstaw powództwa, np. uchyła się od zbadania przesłanek nieważności postępowania, uznaje, że brak jest legitymacji procesowej, że doszło do przedawnienia bądź upływu terminu zawitego albo też, że powództwo jest przedwcześnie. Ponadto sąd pierwszej instancji nie rozpoznaje istoty sprawy, gdy pomija merytoryczne zarzuty pozwanego mogące doprowadzić do unicestwienia roszczenia, np. zarzut potrącenia, zarzut nieważności umowy. Uogólniając można stwierdzić, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy (istoty) żądania albo merytorycznych zarzutów strony, stwierdził brak legitymacji procesowej którejs z stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3 poz. 41; z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.).

Z kolei w doktrynie panuje zapatrywanie, że konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego, o jakim mowa w art. 386 § 4 k.p.c. w kontekście uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania jako przesłanka samodzielna niezmiernie rzadko występuje w praktyce. Zawiera się ona albo w ramach nieważności postępowania (gdy zniesieniu podlega postępowanie przed sądem pierwszej instancji) albo też w ramach nierozpoznania istoty sprawy. W pozostałych przypadkach nie zachodzi potrzeba powtórzenia postępowania dowodowego w całości.

Zarówno w piśmiennictwie, jak i judykaturze za utrwalony należy uznać pogląd, że nie w każdej sytuacji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji bądź konieczności powtórzenia postępowania dowodowego w całości uzasadnione jest uchylene wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Przy podjęciu takiej decyzji procesowej sąd drugiej instancji powinien jednak kierować się obowiązkiem zapewnienia stronie dwuinstancyjnego postępowania. Jeśli rozpoznanie istoty sprawy wiąże się z koniecznością prowadzenia postępowania w znacznej części tak, że można uznać, że rzeczywiste rozpoznanie sprawy ograniczyło się do jednej instancji - wyrok sądu pierwszej instancji powinien być uchylony, a sprawa przekazana temu sądowi do ponownego rozpoznania. W tym kontekście należy zaznaczyć, że w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 129/12, LEX nr 1341730, Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że wymóg przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości odnosić trzeba każdorazowo do dowodów istotnych dla wyjaśnienia podstaw powództwa i zarzutów pozwanego. Nie można uznać oparcia przez sąd pierwszej instancji orzeczenia na twierdzeniach strony, czy też obu stron i faktach bezspornych za częściowe przeprowadzenie postępowania dowodowego, które będzie stanowić przeszkodę w uchyleciu tego orzeczenia, w sytuacji konieczności przeprowadzenia dowodów mających zasadnicze znaczenie dla rozpoznania istoty sprawy.

Odnosząc się do niniejszej sprawy należy wskazać, że rozważania Sądu I instancji na temat związania sądu w postępowaniu cywilnym prawomocnym wyrokiem skazującym są jak najbardziej trafne. Jednak wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty zmierzały do wykazania tego, że P. P. przyczynił się do zaistnienia zdarzenia wywołującego u niego szkodę. Tym samym wnioski dowodowe nie zmierzały do ustalenia okoliczności faktycznych sprzecznych z treścią prawomocnego wyroku skazującego, co rzecz jasna jest

niedopuszczalne, lecz zmierzały do ustalenia innych okoliczności mających znaczenie dla oceny prawnej żądania zawartego w pozwie, które nie zostały objęte opisem czynu, który został przypisany pozwanemu w prawomocnym wyroku skazującym. Prowadzenie postępowania dowodowego na taką okolicznością jest jak najbardziej uprawnione. Pozwany takie wnioski dowodowe zgłosił, a więc obowiązkiem Sądu I instancji było prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie. Nie bez znaczenia jest także to, że w toku postępowania przed Sądem II instancji P. P. w sprawie II K 1431/15 został skazany nieprawomocnie za udział w pobiciu A. B.. Czyn ten pozostaje w związku z czynem, jaki został przypisany pozwanemu i nie można wykluczyć, że przyczyną zajścia w domu pozwanego, w wyniku którego P. P. doznał obrażeń ciała było wcześniejsze pobicie A. B. przez P. P. i jego ojca P. P.. Skoro zatem pozwany uważa, że P. P. przyczynił się swoim zachowaniem do zaistnienia szkody, Sąd Rejonowy jest zobowiązany do ustalenia nie tylko faktów wynikających z prawomocnego wyroku skazującego pozwanego za popełnienie przestępstwa, ale również okoliczności temu zdarzeniu towarzyszących, a także to zdarzenie poprzedzających, które mogą pozwolić na ocenę przyczynienia się do zaistnienia szkody. Zdaniem Sądu Okręgowego istota niniejszej sprawy polega z jednej strony na ustaleniu, że pozwany popełnił przestępstwo, co jest okolicznością bezsporną z racji związania prawomocnym wyrokiem skazującym, a z drugiej strony na ustaleniu okoliczności, które mogłyby wskazywać na przyczynienie się do zaistniałego zdarzenia przez poszkodowanego. Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ nie przeprowadził w ogóle postępowania dowodowego w kwestii przyczynienia się do zaistniałej szkody.

Z podanych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji powinien przeprowadzić dowody wnioskowane przez pozwanego w sprzeczności od nakazu zapłaty, które zmierzają do ustalenia, że P. P. przyczynił się do powstania szkody. Oczywiście ocena zachowania P. P. może ostatecznie prowadzić do wniosku, że nie doszło do przyczynienia się z jego strony do powstania szkody. Jednak taka ocena będzie dopiero możliwa po przeprowadzeniu wspomnianego wyżej postępowania dowodowego.

/SSO Katarzyna Borowy/ /SSO Marek Paczkowski/ /SSO Marek Lewandowski/